
Otteen saaja:

Otteen antopäivä:

25.3.2014

2013/898/033

**116 § LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA KUNTIEN
PERUSPALVELUJEN VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISEKSI**

Kunnanhallitus 22/13.1.2014

Liite 5e

webropol-lomake

=====

Kunnanhallitus 116/17.3.2014

Liite 48e

- a) lausuntopyyntö
- b) laskennalliset valtionosuudet vuoden 2014 tasolla
- c) yhteenveto kuntien vastauksista

Valtiovarainministeriö pyytää kuntien lausuntoja selvitysmiehen hallituksen esitysluonnoksesta kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi. Lausunnot on toimitettava 4.4.2014 mennessä valtiovarainministeriöön.

Kunnille annettiin mahdollisuus kommentoida selvitysmiehen alustavia ehdotuksia uuden kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän sisällöstä ja laskentaperusteista 17.1.2014 mennessä. Vastauksia saatiin yhteensä 219 kunnasta. Yhteenveto kuntien vastauksista on liitteenä.

Kuntien vastaajat antoivat selkeän tuen valtionosuusjärjestelmän uudistamiselle, sillä noin 90 prosenttia arvioi uudistamistyön tarpeelliseksi. Nykyistä järjestelmää pidetään monimutkaisena ja keskeisiä laskentatekijöitä vanhentuneina. Järjestelmää halutaan yksinkertaistaa ja kriteerien määrää vähentää. Ikäryhmäpainojen ja sairastavuuden selvittämistä tutkimusten ja selvitysten avulla pidetään hyvänä.

Ehdotusta valtionosuuskriteerien lukumäärän vähentämisestä pidetään yleisesti myönteisenä. Laskentatekijät ovat pääosin oikeansuuntaisia. Sairastavuuden painoarvoa haluttaisiin lisätä lähelle tutkijoiden esittämää tasoa. Uusien täsmennysten jälkeen selvitysmiehen esittämä sairastavuuden paino vastaa lähes kokonaisuudessaan THL:n tutkimaa tasoa. Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen painoarvon kasvattamista ja kannustavuuden lisäämistä pidettiin pääsääntöisesti perusteltuna.

Lausuntopyyntöön sisältyy ehdotus uudeksi valtionosuuslainsäädännöksi, sen yksityiskohtaiset perustelut sekä yleisperustelut. Esityksen yleisperusteluihin sisältyvät arviot uudistuksen taloudellisista vaikutuksista. Valtionosuuslaskelmat on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudet kuntakohtaiset laskelmat uudistuksen vaikutuksista valtionosuuksiin ovat kuntien käytössä lausuntokierroksen aikana.

Erityisesti pyydetään kiinnittämään huomiota seuraaviin asiakokonaisuuksiin: ehdotettaviin kriteereihin, ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin, määräytymisperusteiden laskentaperusteisiin, verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen, siirtymätasauksen kestoon ja porrastukseen.

Eduskunnan on tarkoitus päättää kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta alkavan kevätistuntokauden aikana. Uuden valtionosuusjärjestelmän on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015.

Liedon kunnan kohdalla esitys tarkoittaisi vuoden 2014 tasolla valtionosuuksiin - 2 298 963 € vähennystä. Esitetty uusi valtionosuus olisi yhteensä 18 661 718 €. Vähennykset toteutetaan viiden vuoden siirtymäkauden aikana niin, että muutos on enintään 50 € vuonna 2015 ja enintään 100 € vuonna 2016 jne. Muutos Liedon kohdalla on -128€/asukas (1 096 € /asukas kun nykyinen valtionosuus on 1 224 €/asukas).

Valmistelija:

Vs. hallintojohtaja Johanna Mäkinen

Kunnanjohtajan ehdotus:

Liedon kunnanhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi:

Esitetyn valtionosuusuudistuksen lopputulos on Liedon kunnan kannalta huono ja Varsinais-Suomen osalta kohtuuton. Liedon kunnan kohdalla uudistus tarkoittaisi valtionosuuksiin 2,174 miljoonan euron vähennystä (128 euroa/asukas). Liedon kunta on jo aikaisemmassa lausunnossaan todennut, että esitetty valtionosuusuudistusmalli tuo kaivattua selkeyttä vanhentuneeseen järjestelmään ja että uudistusta pidetään välttämättömänä. Antamassamme lausunnossa nostettiin kuitenkin esiin asioita, jotka uudistuksen jatkovalmistelussa tulisi ottaa huomioon mm. työpaikkaomavaraisuuden suhteen sekä ennaltaehkäisevän työn huomioimiseksi. Nyt esitetyssä lakiluonnoksessa ei ole näitä ehdotuksia huomioitu.

Kunnan väestön ikärakenne ja sairastavuus ovat keskeisiä valtionosuuden määräytymistekijöitä ja lasten ja nuorten painoarvon kasvattaminen vastanee kustannus- ja tehtäväkentänkehitystä. THL:n ja VATT:n tarkastelussa on keskitytty terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon toimialan kunnallisiin kustannuksiin. Kansantaloudellisesti järkevämpää olisi huomioida ja kannustaa kuntia ennaltaehkäisevään työhön eikä jakaa merkittävimpiä valtionosuuksia pelkästään sairauksista aiheutuvien kustannusten perusteella.

Lakiesityksessä ei ole huomioitu riittävästi palveluiden tosiasiallisia kustannuksia eikä muutoksen vaikutusta yksittäisiin kuntiin. Jotta kunnat, joissa valtionosuudet laskevat, voisivat toteuttaa esityksen linjauksen mukaiset muutokset ja leikkaukset palveluissa tulisi lainsäädäntöä ja sen pohjalta laadittua ohjeita päivittää valtionosuusuudistuksen taustalla olevien tutkimusten edellyttämällä tavalla. Nykylainsäädäntö ei perustu tarveharkintaan vaan tasavertaisuuteen. Kunnalla ei ole välttämättä mahdollisuutta toteuttaa leikkauksia esityksen suuntaisesti ja siinä laajuudessa millä ne kuntaa kohtaavat.

Työpaikkaomavaraisuus määräytymistekijään ei ole kuntien kannanotoista huolimatta tehty muutosta vaan valtion ja kuntayhtymien yms. merkittävien työllistäjien työpaikat esitetään edelleen luettavaksi keskuskaupungin hyväksi. Esityksen perusteluissa todetaan, että tämä huomioi erityisesti keskusseutujen erityiskustannukset palvelujen, esimerkiksi infrastruktuuri ja liikenneinvestoinneissa. Em. työpaikkojen tulisikin jakautua tämän ao. keskusseudun kuntien kesken esimerkiksi asukasluvun suhteessa, kuten jakautuu myös vastuu palveluiden ja infran rakentamisesta.

Siirtymäajan kesto ja porrastus

Valtionosuusuudistusmallissa on esitetty viiden vuoden siirtymäaikaa, jonka aikana kuntakohtainen vuosimuutos porrastetaan vuosittain. Muutokset ovat joidenkin kuntien osalta niin suuria, että siirtymäaikaa on syytä pidentää esimerkiksi kahdeksaan vuoteen ja vuosittaiset muutokset toteuttaa samansuuruisina. Tämä muutos kohtuullistaisi uudistuksen kuntakohtaisia vaikutuksia, jotka varsinkin Varsinais-Suomessa ovat mittavat.

Määräytymisperusteiden laskentaperusteet

Lakiluonnoksen 7 §:ssä todetaan, että sairastavuuskertoimen osatekijöiden painoista ja niiden kustannustekijöiden painokertoimista säädetään viiden vuoden välein. Laissa ei tulisi sitoa painokertoimien säätämistä viiden vuoden välein, vaan tarvittaessa tai vähintään viiden vuoden välein. Painokertoimien

korjaamiseen tulisi olla mahdollisuus esimerkiksi havaittujen puutteiden johdosta ilman lain muutosta. Kunnan sairaskertoimen laskentatavasta ei laissa ole lainkaan ohjetta. Kuntakohtaisessa sairastavuuskertoimen laskennassa tarvitaan eri laitosten tilastoja. Laissa ei ole myöskään mainintaa kuinka lasketaan asukasta kohti määrättävä sairastavuuden perushinta. Näin yksittäisen kunnan on vaikea halutessaan tarkistaa omalta osaltaan valtionosuuden määräytymisen perusteita ja laskentaa.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus

Tasaus on vaikeasti ymmärrettävä, vaikka uudistuksen tavoitteena oli yksinkertaistaa järjestelmää.

Kunnanhallituksen päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi lausunnon esityksen mukaisesti.

Lisätietoja antaa: Vs. hallintojohtaja Johanna Mäkinen
puh: 4873 3244 ja kunnanjohtaja Esko Poikela puh: 4873 3243

Täytäntöönpano: valtiovarainministerio@vm.fi (4.4.2014 mennessä)

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta sekä säädetyllä tavalla edeltäpäin ilmoitettuna aikana 21.3.2014 kunnantalon yhteispalvelupisteessä yleisesti nähtävänä olleesta pöytäkirjasta otetun otteen oikeaksi todistaa

Liedossa 25.3.2014

Toimistosihteeri

Marja Toivola
